

TEMA 10 : ALTRES TEMES

TÍTOL : **SOBRE LES « VERSIONS CONCERTANTS » DELS
DRAMES WAGNERIANS**

AUTOR : *Pau Llorens*

Tots els wagnerians som conscients que el grandíssim problema que representa actualment poder assistir a una interpretació correcta dels drames wagnerians, doncs la majoria d'interpretacions son un autèntic insult a l'obra wagneriana, amb unes escenografies absurdes, una acció que res té a veure amb el text que es canta i una manca absoluta de possibilitat d'integrar-se en el drama.

Davant d'aquest desastre s'ha posat de moda assistir a les que es diuen 'versions concertants' de les obres de Wagner, on no hi ha escenografia ni actuació dramàtica dels cantants. Son doncs, uns autèntics concerts però de l'obra completa.

Aquests concerts tenen clàssicament dos tipus d'assistents:

1-El públic 'belcantista', que es fixa sobretot en el cant com a tal i en la música orquestral. Van a veure Wagner com podrien anar a veure Bellini, és un públic operístic que sol ser bastant entès en les característiques vocals, la direcció orquestral i el so musical.

Al no entrar en el drama wagnerià, aquest tipus de versions concertants els són perfectament vàlides.

2-Un públic wagnerià que, davant la impossibilitat d'assistir a representacions correctes, es 'conforma' amb aquestes versions concertants com a mal menor.

La idea és intentar seguir el drama, que coneixen més o menys bé, però sense poder veure'l en escena.

Versió concertant en la que només hi ha les veus i la música, sense acció dramàtica.

És sobre aquesta segona possibilitat d'interès en les versions concertants sobre les que em vaig a fixar, ja que si es considera tant sols el belcantisme o la crítica musical, l'obra de Wagner ja no és un 'drama musical de Wagner' sinó tant sols un concert.

Tractar l'obra completa com un mer concert em sembla totalment inadequat, primer perquè la música i el cant wagnerià no estan compostats per donar-se en un concert, ni Wagner hagués entès aquest tema ni la seva composició s'adapta a un mer concert, no tat sols per la seva extensió sinó perquè moltes de les parts musicals i vocals són purament dramàtiques i no tenen una finalitat concertant.

Per suposat, un concert de certes parts de les obres wagnerianes és perfectament vàlid, inclús el propi Wagner ho hauria acceptat, tant per donar a conèixer la seva música i cant, com perquè aquestes parts solen ser especialment adequades al concert i tretes del seu context dramàtic poden ser 'escoltades' admirant la seva bellesa musical (prenent la veu com un instrument més de l'orquestra).

Ara bé, quant a la assistència per part de wagnerians cercant un 'drama wagnerià' sense ensurts en l'escena, el sistema de 'versions concertants' sempre m'ha 'desconcertat' (abusant de la paraula).

Els motius són varis:

a)- Evidentment és un sistema que Wagner no aprovaria de cap manera, no es pot entendre el drama sense actuació teatral i sens escenografia. El propi Wagner va indicar per escrit que el cantant dels seus drames havia de ser primer de tot 'actor' i tant sols després cantant. Avui en dia les opinions o concepcions de Wagner no es tenen en compte, de manera que aquest tema deu tenir poc valor inclús pels wagnerians, però deixem-ho al menys constatat.

b)- Per molt que es conegui el text dramàtic, en obres de 4 a 6 hores de durada, és tremendament difícil, a excepció d'un coneixement quasi perfecte i complet que pocs tenen, seguir el drama quan a més a més no sempre hi ha 'subtitulat' i la falta d'expressió dramàtica dels cantants impedeix seguir bé cada moment de l'obra. És quasi segur, menys per algun super entès, seguir el drama amb tant sols el cant i la música.

c)- El pitjor és que a aquesta dificultat s'hi ha d'afegir el major problema d'aquestes versions concertants: la distracció que representen els cantants, l'orquestra i el seu director. Normalment en aquestes versions l'orquestra no està en el fossar sinó en l'escena del teatre, lliure al no haver-hi escenografia ni moviment escènic dels cantants.

La temptació de fixar la mirada en els moviments del director d'orquestra és quasi inevitable, i després està en mirar com 'bufa' el trompa o 'rasca' el violí, per en últim terme admirar-se de com està dempeus el cantant (que no sol actuar més que de forma molt limitada).

Aquestes distraccions, Wagner ja les va preveure i va anular situant l'orquestra al fossar i la obscuritat total de la sala, són ara l'objecte de mirada de tots els espectadors. La mateixa mirada que seguia abans el drama de l'escena ara observa aquests intrascendents moviments sense cap sentit dramàtic, que distreuen totalment per molt que un es vulgui abstreure, sobre tot quan l'obra dura varies hores i el seguiment 'intern' del drama és complex.

d)- El sùmmum és que aquests concerts solen ser cars, escassos i amb poques representacions.

e)- Francament, és molt més wagnerià en aquest temps, poder seguir el drama en una magnífica versió en DVD, amb alta fidelitat musical. Sens dubte que es

perd en l'auditiu però en canvi, es té la possibilitat absoluta de seguir el drama wagnerià.

Però a més a més d'aquestes consideracions sempre m'ha semblat que donats a assistir a una versió concertant, per les raons que es vulguin, el sistema més correcte seria assistir a qualsevol representació wagneriana, per nefasta que fos la seva escenografia, amb l'adaptació de ser cec, pel que n'hi ha prou en comprar per 5 euros un d'aquests antifàços que s'empren per poder dormir amb certa llum, o simplement una entrada sense visibilitat a preu econòmic. Aquesta solució té alguns avantatges importants i tant sols un defecte.

El primer avantatge és que hi ha moltes representacions wagnerianes possibles si no comptem en veure l'escenografia, per tant no quedarem reduïts a veure l'obra que rarament donen en versió concertant sinó que podem elegir més fàcilment la

La segona, i important, és se l'antifaç es públic el rebuig per la representació de forma que,

d'assistir-hi es de protesta

problemes contra les salvatjades actuals.

La tercera és que, al estar 'cec' un no es distreu amb els moviments mecànics de ningú i pot centrar-se en escoltar la música.

Aquest mètode alternatiu té tant sols un defecte: S'ha de tenir la voluntat clara i absoluta de no dirigir ni una sola mirada al disbarat que hi ha en escena. Per això és millor que es demani a l'espectador del costat que t'avisí quan es tanqui el teló i no treure't l'antifaç mai abans.

Una sola mirada pot ser nefasta, quedarà en la teva retina una incongruència que pot fer-te difícil després centrar-te en el drama i recordar una bona

Escena ben representada dels Mestres Cantaires de Nuremberg

que desitgem.

per mi la més que al posar-mostra en menyspreu i infame que s'ofereix, a més

pot fer un acte muda i sense

representació. Per això és imprescindible anar-hi amb antifaç i no fiar-se de la idea de tancar només els ulls, perquè és inevitable obrir-los en algun moment.

Tinc d'això una experiència pròpia, l'última vegada (i la primera) que vaig assistir a una dolentíssima representació d'una obra wagneriana. Va ser l'Or del Rhin a Toulouse. M'havien indicat que 'no estava malament' però no vaig recordar que les opinions varien segons el que valgui qui les dona, no la opinió en si mateixa. De forma que em vaig trobar ficat, i amb compromís de no poder sortir-ne al estar acompanyat del mal informant i altres persones, en un horror on tot es desenvolupava en un circ, on Wotan era el director

Em vaig comprometre a tancar els ulls però no vaig poder evitar obrir-los en alguns moments, i vaig poder veure als déus Thor i Froh que apareixien fent gestos d'un homosexualisme descarat... per això crec imprescindible en aquests casos un antifaç.

Aquesta època té, com he dit, l'avantatge de disposar d'una tecnologia extraordinària, el DVD i al mateix temps poder realitzar viatges de forma més econòmica i ràpida per poder assistir a alguna de les poquíssimes bones representacions wagnerianes que encara es donen.